

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษา
ค้นคว้าจากตำราเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งลักษณะการศึกษา
ออกเป็น 5 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนาการทางดนตรี
 - 1.1 พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 4 ขวบ
 - 1.2 พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 5 ขวบ
 - 1.3 พัฒนาการและข้อเสนอแนะในการสอนเพลง ดนตรีและ
การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ
2. แนวการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมดนตรี
 - 2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมดนตรี
 - 2.3 เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี
 - 2.4 กิจกรรมการสอนดนตรี
3. การใช้เพลงและดนตรีในการสอนเด็กปฐมวัย
 - 3.1 การสอนดนตรีเพื่อสาระดนตรี
 - 3.2 การใช้เพลงและดนตรีเพื่อสร้างเสริมสาระด้านอื่น ๆ
4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับชั้นอนุบาลศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล

1. พัฒนาการทางดนตรี

พัฒนาการ หมายถึง การก้าวหน้า เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกระบวนการที่
ต่อเนื่องตั้งแต่จุดของการปฏิสนธิจนถึงเวลาสิ้นลมหายใจ ซึ่งไม่จำเป็นว่าเด็กทุก

คนจะต้องมีพัฒนาการเป็นไปในเวลาเดียวกัน เด็กแต่ละคนย่อมมีช่วงของพัฒนาการแตกต่างกันไปตามแต่วุฒิภาวะ และสภาวะแวดล้อมของตนเอง เช่นเดียวกัน พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในช่วงอายุ 2-7 ปี ก็เป็นพัฒนาการด้านหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะเด็กเริ่มจะเรียนรู้เกี่ยวกับระบบของการใช้สัญลักษณ์ในความคิดของตนเอง พัฒนาการด้านจังหวะและทำนองจะทำได้ดีขึ้น แต่ไม่สามารถทำตาม เช่น เด็กอาจจะตามจังหวะเร็วบ้าง ช้าบ้าง ไม่สามารถรักษาความเร็วของจังหวะได้สม่ำเสมอ ดังนั้น แฮมมอนด์ (Hammond 1967 : 289-290) จึงได้อธิบายถึงลำดับพัฒนาการทางดนตรีว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูเกิดภาพพจน์และรู้ว่าเด็กจะผ่านลำดับขั้นพัฒนาการทางดนตรีไปตามความสามารถของตน ซึ่งถ้าครูเข้าใจถึงลำดับพัฒนาการทางดนตรี ก็จะสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปได้ด้วยดี ฉะนั้นในเด็กวัยอนุบาลอายุ 4-5 ปี จึงมีพัฒนาการทางดนตรีดังนี้

1.1 พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 4 ขวบ จะมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น รู้จักศัพท์และการแสดงออกทางภาษามากขึ้น กระบวนการคิดลึกซึ้งมากขึ้น ทางด้านร่างกายจะเจริญเติบโตขึ้น การทำงานของระบบต่าง ๆ ดีขึ้น มีสมาธิมากขึ้น เริ่มจะเล่นกับเพื่อน ๆ ในทางดนตรี ช่วงเสียงเริ่มจะกว้างขึ้น ด้านจังหวะพัฒนาดีขึ้น การร้องเพลงดีขึ้นสามารถร้องเพลงยาก ๆ ได้ เพราะเรียนรู้ศัพท์ต่าง ๆ มากขึ้น แต่การร้องเพี้ยนคงเป็นลักษณะที่พบได้ในเด็กวัยนี้ เด็กในวัยนี้เริ่มตอบสนองต่อดนตรีลึกซึ้งมากขึ้น กล่าวคือสามารถแสดงความรู้สึกให้เข้ากับลักษณะของเพลงได้ ชอบร้องเพลง และเดินตามเสียงดนตรี การร้องเพลงไปตามความคิดของตนเองยังมีอยู่เช่นกัน

1.2 พัฒนาการทางดนตรีของเด็กในวัย 5 ขวบ พัฒนาการทางสังคมจะเริ่มขึ้นอย่างชัดเจน นอกเหนือไปจากพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ทางดนตรี เด็กจะได้รับการสอนให้ร้องเพลง เคลื่อนไหวร่างกายกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนอนุบาล ซึ่งเด็กจะต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ทางดนตรีเกี่ยวกับการร้องเพลง การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น เด็กในวัยนี้ชอบร้องเพลงและเลียนแบบบุคคลที่ตนชอบหรือเห็นบ่อย ๆ เสมอ สมาธิในการฟังเพลงมีมากขึ้น แต่ชอบที่จะร้องเพลงและเคลื่อนไหวมากกว่าการนั่งฟังเพลงนาน ๆ การร้องเพลงจะถูกจังหวะมากขึ้นเสียง

เพี้ยนน้อยลงแต่ก็จะต้องฝึกร้องหลายครั้งกว่าจะร้องให้ถูกต้อง แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีพัฒนามากขึ้น เริ่มรู้จักถึงระดับเสียงสูง-ต่ำ สั้น-ยาว เป็นต้น มีความจำด้านจังหวะและเสียงมากขึ้น สามารถจดจำจังหวะที่ได้ยินได้ แต่ต้องเป็นจังหวะที่ง่าย ๆ และไม่ยากจนเกินไป (ฌูร์ท สุธจิดต์ 2531:148-149)

1.3 พัฒนาการและข้อเสนอแนะในการสอนเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ เมื่อเด็กได้รับการกระตุ้นทางดนตรี เด็กจะตอบสนองดนตรีที่แตกต่างกันทั้งทางด้านความสนุกสนาน ความรู้สึก และความสำเร็จ เด็กจะบรรลุสิ่งเหล่านี้ได้ต้องอาศัยประสบการณ์ทางดนตรีน้อยบ้าง มากบ้างตามโอกาสของแต่ละบุคคล ดังนั้นครูจะต้องเข้าใจและเรียนรู้ตัวผู้เรียน การเข้าใจในตัวผู้เรียนนั้นจะทำให้การเรียนการสอนได้ผลดี สำหรับครูที่ไม่เข้าใจในตัวผู้เรียนจะเป็นผลเสียต่อการเรียนการสอน ดัง เจมส์ รัทท์ (James Rath) กล่าวไว้ว่า "ครูกับนักเรียนจะเกี่ยวข้องกันในด้านกรเรียนการสอนนั้นยังไม่พอ ครูจะต้องเข้าใจถึงอุปนิสัยของเด็ก ใช้หลักจิตวิทยา ตามความเหมาะสมกับวัย การสอนจะต้องเป็นไปตามพัฒนาการและความสามารถของเด็กแต่ละคน"

(Roberts and Vernice 1975 : 23-47) ดังนั้นครูจะต้องศึกษาให้รู้ว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถอย่างไร สามารถแบ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีความสามารถสูง และกลุ่มเด็กที่มีความสามารถต่ำเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละกลุ่มได้เต็มที่ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เมื่อทราบเช่นนี้แล้วครูจึงต้องวางแผนการสอนดนตรีให้เด็กในวัยอนุบาล (อายุ 4-5 ปี) ใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

พัฒนาการของเด็ก

คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี

(Developmental Characteristics) (Suggested Implications for the teacher of Music)

เด็กที่มีกล้ามเนื้อใหญ่จะพัฒนาได้มากกว่า
เด็กที่มีกล้ามเนื้อเล็ก

กิจกรรมที่ต้องใช้ร่างกาย เช่น การวิ่ง การเดิน การกระโดด อันเกี่ยวเนื่องกับดนตรี เช่น กิจกรรมเข้า

พัฒนาการของเด็ก (ต่อ)คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี (ต่อ)

พัฒนาการด้านภาษาของเด็กอยู่ในวงแคบ
ในวงจำกัด แต่เด็กในวัยนี้พัฒนาการ
ด้านภาษาจะพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว

จังหวะ เกมประกอบเพลง หรือการ
เล่นดนตรีอย่างง่าย ๆ ครูควรแนะนำ
นาให้เด็กเข้าใจในกิจกรรมนั้น ๆ
พื้นที่ในการเล่นกิจกรรมจะต้องกว้าง
พอ ครูควรคำนึงถึงความปลอดภัย
เพราะ เด็กวัยนี้อาจจะหกล้มได้ง่าย

การสอนดนตรีเกี่ยวกับตัวโน้ต โด
เร มี ฟา ซอล ลา ที่ ควรใช้มือ
เป็นสัญลักษณ์เริ่มไปที่ละน้อย เช่น
ซอล-มี แล้ว ซอล-มี-ลา-ซอล-มี
อย่างช้า ๆ การร้องเพลงจะต้องใช้
เนื้อเพลงง่าย ๆ และสั้น ๆ จังหวะ
ง่าย ๆ และช้า ๆ ข้อที่สำคัญที่สุดครู
ควรทำเป็นแบบอย่างเพื่อให้เด็ก
เลียนแบบอย่างเข้าใจ

ระดับเสียงของเด็กวัยนี้อยู่ในระดับพื้นฐาน

การร้องเพลงครูควรต้องเน้นในด้าน
ท่วงทำนอง (Melodic) และ
จังหวะ (Rhythm) ไม่ควรมีการ
ประสานเสียง (Harmony) ถ้า
จำเป็นประสานเสียงที่ทำได้เพียง
ประสานเสียงง่าย ๆ เพียงเล็กน้อย

ฟันและกระดูกจะพัฒนาขึ้น แต่ยังไม่
สามารถออกแรงกระทำสิ่งใดนาน ๆ ได้
จะเกิดการเมื่อยล้าเร็ว

ในวันหนึ่งอย่างน้อยเด็กควรได้ร้องรา
ทาเพลงประมาณ 20 นาที การร้อง
เพลง การเล่นกิจกรรม หรือการใช้

พัฒนาการของเด็ก (ต่อ)คำแนะนำสำหรับครูสอนดนตรี (ต่อ)

เด็กจะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกิดขึ้น
โดยตนเองโดยธรรมชาตินอกเหนือจาก
ที่ครูสอน

นิ้วเล่นดนตรี จะทำให้ร่างกายของ
เด็กได้เคลื่อนไหว เป็นการส่งเสริม
การพัฒนาการของร่างกายด้วย

ควรส่งเสริมการร้องเพลง การ
แสดงท่าทางประกอบจังหวะ โดย
เฉพาะละคร ที่เกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กได้
รู้ได้เห็น แต่อย่างไรก็ตามครูควร
คอยควบคุมจังหวะ (Rhythm) ให้
เด็กเล่นเข้าจังหวะที่ถูกต้องอย่า
ปล่อยให้เด็กเล่นตามจังหวะแบบ
สบาย (วีรัช ชุ่ยสูงเนิน 2520:
18-23)

2. แนวการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับเด็กปฐมวัย

ดนตรีศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมากต่อเด็กเล็ก ๆ เพราะการสอน
ดนตรีที่ถูกต้องจะช่วยพัฒนาเด็กในด้านความเจริญเติบโต ทางกาย อารมณ์ สังคม
จิตใจและทางสติปัญญา (วีรัช ชุ่ยสูงเนิน 2520:1) อริสโตเติล (Aristotle)
มีความเห็นในทางนองเดียวกันว่าดนตรีจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในการ
ศึกษา เพราะดนตรีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของบุคคล
(องค์การ อินทรมพรรย์ และวิญญู ทรัพย์ะประกา 2526:6) ฉะนั้นเด็กในระดับ
ปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทางด้านทัศนคติที่ดีควบคู่ไปกับสาระดนตรี ทั้งนี้เพื่อปลูก
ฝังให้ผู้เรียนสนใจและรักดนตรี นอกจากนี้การเรียนการสอนดนตรีควรคำนึง
พัฒนาการของผู้เรียนเสมอ (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ 2531 : 190)

2.1 ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมดนตรี

การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยมีข้อควรคำนึงหลาย
ประการ เพราะการสอนดนตรีในระดับนี้จะต้องระลึกละเอียดว่า จะ เน้นความสำคัญ

ที่ตัวผู้เรียน ไม่เข้าครุเน้นความสุขสนุกสนานมากกว่าทักษะ และควรเน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต (องค์การ อินทรมพรรย และวิญญู ทรัพย์ะประกา 2526 : 7) จึงมีข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมดนตรี ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมดนตรีควรเป็นกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านดนตรีในระยะแรก และการเรียนเนื้อหาดนตรี ด้บ้างในเวลาต่อมา
2. กิจกรรมดนตรีควรเป็นกิจกรรมที่เน้นเกี่ยวกับความสนุกสนานเพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อดนตรี โดยมีขั้นตอนต่อเนื่องอยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อสร้างเสริมแนวคิดและเนื้อหาตลอดจนทักษะดนตรีในชั้นพื้นฐานทุกทักษะ ซึ่งได้แก่ การร้อง การเคลื่อนไหว การฟัง การเล่น (เครื่องประกอบจังหวะ) การสร้างสรรค์และการอ่าน
3. กิจกรรมดนตรีควรเน้นที่การปฏิบัติเพราะ เด็กนักเรียนไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นทักษะดนตรีจึง เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก
4. กิจกรรมดนตรีควรผสมผสานกันอย่างกลมกลืนเพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสทักษะดนตรีต่าง ๆ อย่างครบถ้วน โดยผู้เรียนควรได้ปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ในรูปของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในแต่ละช่วงของกิจกรรมดนตรีควรกินเวลาประมาณ 20-30 นาที โดยใน 1 สัปดาห์ควรมีกิจกรรมดนตรีประมาณ 2-3 ครั้ง เป็นอย่างน้อย
5. สื่อในการจัดกิจกรรมดนตรีควรอยู่ในสภาพสมบูรณ์และควรเข้าช้ของจริงเพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เช่น การเรียนเรื่องเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ถ้าผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสกับของจริงได้ฟังเสียงสด ๆ จะเป็นสิ่งที่ดีมาก (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2531:190-191)

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมดนตรี

เบอร์ไมสเตอร์ (Burmeister 1958:219) กล่าวว่า "ดนตรี" มีวัตถุประสงค์ในอันที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทางด้านสุนทรียะ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียน ฉะนั้นจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กในระดับปฐมวัย ควรครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฟังเสียงธรรมชาติ เสียงดนตรีและการฟังเพลง
2. การร้องเพลง
3. การเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรีและกิจกรรมประกอบจังหวะ
4. การแสดงออกถึงความสม่ำเสมอของจังหวะ
5. การเล่นเครื่องเล่นดนตรี
6. การแยกแยะลักษณะของระดับเสียง และลักษณะของเสียงในเรื่องความดังค่อย และความรู้สึก
7. การสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว การตบจังหวะ และการแต่งเพลง
8. การอ่านสัญลักษณ์หรือภาพง่าย ๆ ซึ่งสื่อความหมายเกี่ยวกับเสียงและดนตรี (นรุทธ์ สุธงจิตต์ 2531:191, เขียวพา เดชะคุปต์ 2528:107)

2.3 เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี

เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรีในระดับปฐมวัยศึกษาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนพัฒนาการของด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนและธรรมชาติของเนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรี ควรจะประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

1. โครงสร้างของดนตรี
 - จังหวะ
 - ทำนอง
 - การประสานเสียง
2. ทักษะทางดนตรี
 - การฟัง
 - การร้อง
 - การเล่นเครื่องดนตรี
 - การเคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงเพลง
 - การสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี
 - การอ่านโน้ต

3. วรรณคดีดนตรี

ประวัติความเป็นมาของดนตรี

ประวัติเครื่องดนตรี

ประวัตินักดนตรี

เพลงประเภทต่าง ๆ (องค์ อินทรมพรรย และ

วิญญู ทรัพย์ะประกา 2526 : 15)

นอกจากนั้น ฌรุฑ์ สุทธิจิตต์ (2531 : 192) ยังได้ให้เนื้อหา
ของกิจกรรมดนตรีเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมได้แก่

การเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงรอบ ๆ ตัว

จังหวะของการพูด การเดิน

ความเร็ว-ช้า

ความสม่ำเสมอ

และเนื้อหาดนตรีในระดับพื้นฐาน เช่น

การรักษาจังหวะให้สม่ำเสมอ

จังหวะเน้น จังหวะเบา

ความดัง-ค่อย

ความสูง-ต่ำ

จังหวะหยุด

และสัญลักษณ์ที่ใช้ในการอ่านซึ่งเป็นสัญลักษณ์ง่าย ๆ สื่อความ

หมายอย่างชัดเจน มีใช้ เป็นสัญลักษณ์ดนตรี

2.4 กิจกรรมการสอนดนตรี

องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้
ผลตรงตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. การเตรียมตัวของครู

1.1 การเตรียมตัวในระยะยาว เช่น ฝึกหัดเล่นเครื่อง
ดนตรีที่จะใช้ประกอบการสอน ฝึกหัดร้องเพลงให้ถูกต้อง วางแผนการจัดทำ
โครงการสอน จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการ
สอนดนตรี เป็นต้น

1.2 การเตรียมตัวนักเรียน เช่น กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะสอน กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียน กำหนดวิธีการประเมินผล และจัดบันทึกการสอน เป็นต้น

2. บรรยากาศการเรียนการสอน

2.1 จะต้องให้เด็กเกิดความรู้สึกรักครู เพราะถ้าเด็กรักครู เด็กจะรักวิชานั้นด้วย

2.2 สร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุกสนานเพลิดเพลิน

2.3 บุคลิกของผู้สอน และอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ใหม่

2.4 ควรจะมีเรื่องราวหรือนิทานที่เกี่ยวข้องกับเพลง

ที่จะสอน

3. อุปกรณ์การเรียนการสอน

3.1 บทเพลง ทานองง่าย ๆ สั้น ๆ มีเนื้อร้องเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ ร่างกาย เรื่องราวของสัตว์ต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องใกล้ๆ และตื้นตื้น เป็นต้น

3.2 อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เป็นเครื่องเคาะจังหวะ เช่น กรับมือ กรับนิ้ว เหล็กสามเหลี่ยม ฉิ่ง ฉาบ กระพรวนมือ ลูกชัต รัมมะนา กลอง ฯลฯ

3.3 เครื่องดนตรีที่มีเสียงแน่นอน เช่น นิ่งหน่อง (Bellyra) เมโลเดียน ระนาด อังกะลุง ฯลฯ

3.4 อุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เทปเพลง แผ่นภูมิ รูปภาพต่าง ๆ หุ่นมือ หุ่นนิ้ว หน้ากาก ฯลฯ

4. กิจกรรมและประสบการณ์ทางดนตรีซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

4.1 กิจกรรมและประสบการณ์เกี่ยวกับจังหวะ

4.2 กิจกรรมและประสบการณ์เกี่ยวกับทานอง

4.3 กิจกรรมและประสบการณ์เกี่ยวกับการประสานเสียง

5. การประเมินผล

การประเมินผลการเรียนการสอนดนตรีในระดับปฐมวัยศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามพัฒนาการทางด้านดนตรีของผู้เรียน โดยยึดพฤติกรรมทาง

ด้านความรู้ความเข้าใจทักษะ และความรู้สึกเป็นเกณฑ์ในการประเมินผล ซึ่งในทางดนตรีได้แก่ พฤติกรรมทางด้านโครงสร้างของดนตรีทักษะทางดนตรี ความซาบซึ้งในดนตรีและวรรณคดีดนตรี (องค์การ อินทรมพรรย และ วิทยุ ทรัพย์สินประภา 2526:23-27) ผู้สอนควาใช้วิธีประเมินผลโดยการสังเกต พัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนและใช้การประเมินผลรายบุคคลในลักษณะของการซักถามหรือทดสอบสั้น ๆ เป็นระยะ ซึ่งผลจากการประเมินนี้สามารถใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี (ณรุทธ์ สุธัจิตต์ 2531:192)

3. การใช้เพลงและดนตรีในการสอนเด็กปฐมวัย

3.1 การสอนดนตรีเพื่อสาระดนตรี

โดยทั่วไปการสอนดนตรีให้แกเด็กปฐมวัยนั้นจะเป็นครูอนุบาล ที่ไม่มีวุฒิทางด้านดนตรี จึงมักจะสอนเพียงแต่ร้องเพลง เคลื่อนไหวร่างกาย หรือ กิจกรรมเชิงนาฏศิลป์หรือกิจกรรมการเข้าจังหวะ เนื่องด้วยสภาพการณ์ เช่นนี้เป็น การสอนดนตรีที่ไม่สมบูรณ์และไม่ครบถ้วนในการสอนดนตรีเพื่อดนตรี โดยหลักการ แล้วโรงเรียนจำเป็นต้องมีผู้สอนดนตรีเพื่อช่วยให้นักปฐมวัยมีพัฒนาการด้านดนตรี ได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนครูอนุบาลหรือครูประจำชั้นสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา สาระและการสอนดนตรี จากผู้สอนดนตรีเพื่อจะนำไปเสริมและทบทวนดนตรีได้ อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ฉะนั้นผู้สอนดนตรีสามารถสอนดนตรีได้อย่างถูกต้องตามหลัก การมากกว่าผู้สอนประจำชั้น และสามารถช่วยแนะนำในการวางแผนการสอน ดนตรีกับผู้สอนประจำชั้น ไม่ว่าจะ เป็นการเลือกเพลง การกำหนดเนื้อหาในการ สอนเสริม ซึ่งทำให้การสอนของผู้สอนประจำชั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ย่อมจะ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรีได้อย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนซึ่งจะทำให้ผู้เรียน เกิดการรับรู้ด้านสุนทรีย์ได้ในที่สุดตามระดับความสามารถและสติปัญญาของผู้เรียน (ณรุทธ์ สุธัจิตต์ 2534 : 2-3)

3.2 การใช้เพลงและดนตรีเพื่อสร้างเสริมสาระด้านอื่น ๆ

การใช้เพลงและดนตรีเพื่อสร้างเสริมสาระด้านอื่น ๆ คือใช้ ประกอบการเรียนการสอนและให้สัมพันธ์กับบทเรียนนั้น เป็นการสอนดนตรีใน

ปัจจุบันที่ครูอนุบาลโดยทั่วไปได้จัดกิจกรรมนี้ให้เด็กปฐมวัยมากที่สุด สำหรับการสอนเช่นนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เด็กเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่ายวิชาที่เรียน เพราะเป็นการได้รับความรู้จากบทเรียนละเอียดแล้วไปกับการเล่นโดยไม่รู้ตัว และจะช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความจำของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นการนำเพลงและดนตรีมาประกอบการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับบทเรียนอื่น ๆ นั้น มีดังนี้

1. ใช้เพลงเป็นเนื้อหาในการเรียนแล้วโยงไปหาวิชาอื่น ๆ เช่น ใช้เพลงและดนตรีกับการเล่น ใช้เพลงและดนตรีกับการฝึกทักษะทางภาษา ใช้เพลงและดนตรีกับการฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ ใช้เพลงและดนตรีกับการสอนธรรมชาติศึกษาและใช้เพลงและดนตรีกับการสอนสังคมศึกษา
2. ใช้เพลงเป็นส่วนประกอบให้สัมพันธ์กับบทเรียน เช่น ใช้เพลงเป็นการนำบทเรียน ใช้เพลงแทรกตอนกลางของบทเรียน และใช้เพลงร้องภายหลังบทเรียน (ละออ ชุตินทร 2527:539-558)

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรี

นักการศึกษาหลายท่านได้พยายามศึกษาวิธีที่จะสอนให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ทางดนตรีให้เกิดผล โดยอาศัยจิตวิทยาพัฒนาการเป็นพื้นฐาน วิธีการสอนดนตรีของนักศึกษาดนตรีที่น่าสนใจหลายท่าน เช่น

เอมิล ซาคส์-คาลโครซ (Emile Jaque-Dalcroze) นักดนตรีศึกษาชาวสวิส ผู้คิดค้นการสอนดนตรีก่อน ออร์ฟ และโคดาเย วิธีการของคาลโครซเป็นที่นิยมไปทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาซึ่งได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นทุกขณะ

คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff) นักศึกษาดนตรีชาวเยอรมัน ผู้คิดวิธีสอนดนตรีโดยเน้นความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องดนตรีที่ทำทำนองได้ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ "ระบบคาร์ลออพ" (The Carl Orff Approach)

โซลตาน โคดาเย (Zoltan Kodaly) นักศึกษาดนตรีชาวฮังการี ผู้จัดการศึกษาดนตรีโดยเน้นการขับร้องซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อวิธีสอนแบบ โคดาเย (The Kodaly Method)

และ วิธีคาราโบ-โคน (The Carabo-Cone Method) ของแมเดลีน คาราโบ-โคน (Madeline Carabo-Cone) ครูชาวอเมริกัน ผู้วางพื้นฐานการสอนดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวทางประสาทและส่งเสริมบรรยากาศแวดล้อมในการเรียนดนตรี (นุรุทธ์ สุทธิจิตต์ 2531: 25-28, สุนันท์ สุขเจริญ 2530: 15 และสุมาลี ขจรดำรงกิจ 2527: 22-23) ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดวิธีการสอนของ เอมีล ชาคส์-ดาลโครซ คาร์ล, ออร์ฟ, โชลตาน โคดาเย, และ คาราโบ-โคน ดังนี้

1. วิธีการของดาลโครซ

เอมีล ชาคส์-ดาลโครซ (Emile Jaque-Dalcroze 1865-1950) คีตกวีและนักดนตรีศึกษาชาวสวิส

หลักการของดาลโครซ

หลักการสำคัญของดาลโครซคือ ยูริธึมมิก (Eurhythmics) ซึ่งหมายถึง การเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี (good rhythmic movements) จุดเน้นของวิธีการนี้คือการให้ความสนใจและพัฒนาความรู้สึกของผู้เรียนในการตอบสนองต่อดนตรี และความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาในลักษณะของการเคลื่อนไหว ดังนั้นในการเรียนการสอนดนตรี จะมุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในตนเองโดยมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนเห็น ความสำคัญและพัฒนาความสามารถในการแสดงออกของตนทางด้าน การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะเดียวกันวิธีการนี้ก็มุ่งเน้นพัฒนาการทางด้านจิตใจและความคิดซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย และอารมณ์ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ วิธีการนี้เป็นการพัฒนาทางดนตรีในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากผลรวมของประสาทสัมผัสทางกายและความสามารถทางปัญญา ทักษะและความเข้าใจทางดนตรีจะได้รับการพัฒนาโดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางดนตรี

วิธีการของดาลโครซ

วิธีการของดาลโครซเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางดนตรีในสามลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. ยูริธึมมิก (Eurhythmics) หรือการเคลื่อนไหวทางจังหวะที่ดี คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวะของดนตรีโดยคำนึงถึงความรู้สึกหรืออารมณ์เป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะแสดงความรู้สึกหรืออารมณ์ออกมาในรูปแบบของการเคลื่อนไหวทางร่างกายในชั้นเรียนแบบยูริธึมมิกผู้เรียนจะเคลื่อนไหวอย่างอิสระไปกับบทเพลงนี้ผู้สอนเล่นโดยใช้เปียโนในสภาพที่สบาย เช่น การกดคอร์ดเท้า และสวมใส่เสื้อผ้าหลวม ๆ ผู้เรียนจะเดิน วิ่ง กระโดด ไปตามความรู้สึกที่เขามีต่อเสียงดนตรี ผลของการเคลื่อนไหวเช่นนี้จะนำไปสู่การพัฒนาการรับรู้และตอบสนองต่อส่วนรายละเอียดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในบทเพลง

2. โซลเฟจ (Solfege) โดยวิธีระบบตัวโน้ตแบบซอล-ฟา ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทางด้านการรับรู้ต่อเสียงต่าง ๆ โดยเฉพาะเสียงดนตรี โดยที่วิธีการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นพื้นฐานผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทางด้านการอ่านโน้ตเพลง โดยเกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงมีชีสามารถแสดงออกทางการเคลื่อนไหวร่างกายจากการจดจำการได้ยินเสียงดนตรี หมายถึงการรับรู้เกี่ยวกับเสียงภายในสมองและจิต การอ่านโน้ตเพลง (sight reading) เป็นผลรวมของการรับรู้ทางด้านเสียงภายในสมองและจิตของผู้เรียน ในการศึกษาเรื่องเสียงประสานผู้เรียนจะร้องโน้ตจากเบสถึงเซปราโน ทีละตัวติดต่อกันไปเพื่อให้เกิดแนวคิดทางด้านเสียงประสาน

3. อิมโพรไวเซชัน (Improvisation) เปียโนเป็นเครื่องดนตรีที่จะสอนให้ผู้เรียนพัฒนาแนวความคิดและทักษะทางด้านอิมโพรไวเซชันได้แก่การสร้างสรรคทางดนตรี เช่น การแต่งเพลง ผู้เรียนในระดับอนุบาล หรือประถมต้นจะได้รับการพัฒนาการสร้างสรรคทางด้านจังหวะในขณะที่ครูใช้เปียโนเป็นสื่อโดยการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอเช่นนี้ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการสร้างสรรคทางดนตรี การสร้างสรรคเกี่ยวกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ หรือเกี่ยวกับเสียงของตนเองหรือผู้เรียนคนอื่น ๆ เป็นลำดับต่อไป วิธีการของดาลโครซที่ใช้เสมอในการสอนเพื่อให้เกิดการสร้างสรรคทางดนตรีคือการให้

สัญญาณหรือคำสั่ง เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี วิธีการ
นี้เป็นการช่วยย้ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการฟังด้วย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ -
2531 : 26-27)

2. วิธีการของคาร์ล ออร์ฟ

คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff 1895-1982) คีตกวีเลื่องชื่อ
และนักดนตรีศึกษาชาวเยอรมัน เป็นผู้คิดค้นวิธีการนี้ขึ้น หลังจากที่เขาได้สอน
ดนตรีกับเด็ก ๆ มาเป็นเวลานาน วิธีการโดยละเอียดของเขาได้พิมพ์เผยแพร่ใน
หนังสือชื่อ ชูเวอร์ค (Schulwerk) จุดมุ่งหมายพื้นฐานของออร์ฟในการสอน
ดนตรีคือ การพัฒนาความสามารถทางด้านความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี

หลักการของคาร์ล ออร์ฟ

คาร์ล ออร์ฟได้เสนอหลักการทางดนตรีศึกษาไว้ว่า การเรียน
การสอนดนตรีควรจะ เริ่มต้นจากเพลงและแนวคิดทางดนตรีที่ง่ายที่สุดด้วยการเริ่ม
ต้นจากแนวคิดเรื่องจังหวะ ซึ่งจะสอนโดยการเริ่มต้นจากจังหวะของการพูดเพื่อนำ
ไปสู่ความเข้าใจแนวคิดในเรื่องของระดับเสียง ประโยคของดนตรีอารมณ์เพลง
และอัตราตัวโน้ตต่าง ๆ ต่อไป การตบมือ การตบที่ตัก (patchen) การขำเท้า
การตีคันทัมมือ และการใช้เครื่องประกอบจังหวะของออร์ฟ เป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่
การรับรู้เรื่องจังหวะ จากจุดนี้ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาด้านการแสดงออกทาง
ดนตรี ในวิธีการของออร์ฟ ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะที่สำคัญ และ เน้นมากที่สุด
ดังนั้นการสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ จัดว่า
เป็นกุญแจสำคัญในวิธีการของออร์ฟ

วิธีการของออร์ฟ

วิธีการพื้นฐานของออร์ฟคือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจและ
ทดลองสิ่งต่าง ๆ ทางด้านดนตรีโดยใช้การพูด การร้องและการเคลื่อนไหวเป็น
หลักสำคัญ

1. การสำรวจเกี่ยวกับพื้นที่รอบ ๆ การเคลื่อนไหวเป็นพื้นฐาน
ของวิธีการนี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

เช่น เบาหนัก ลง ขึ้น วน นอก เป็นต้น ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับตำแหน่งของร่างกายและเคลื่อนไหวของตนโดยผู้สอนจะไม่แนะนำสิ่งใด ๆ กับผู้เรียนเลย ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองและพยายามแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง

2. การสำรวจเกี่ยวกับเสียง เริ่มต้นจากการสำรวจเสียงในสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ผู้เรียนจะเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงต่าง ๆ และเสียงดนตรีในที่สุด ผู้เรียนจะใช้เสียงพูด และเสียงร้องเพลง รวมทั้งเสียงของเครื่องดนตรีในการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเสียง

3. การสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบของเพลง การเรียนรู้เรื่องรูปแบบของเพลงจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเรียนรู้เรื่องพื้นที่ และเสียง การเคลื่อนไหวและเสียงจะรวมกันเป็นรูปแบบของดนตรี กล่าวคือ จากการเคลื่อนไหวอย่างอิสระจะนำไปสู่การเต้นรำ และจากเสียงจะนำไปสู่รูปแบบของบทเพลง เช่น บทนำเพลง ตัวบทเพลง และบทจบของเพลง

ในแต่ละขั้นตอนของวิธีการนี้จะ เป็นไปในลักษณะจากการเลียนแบบ จนไปถึงการสร้างสรรค์ขึ้นเอง จากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ จากสิ่งง่าย ๆ ไปสู่สิ่งที่สลับซับซ้อน จากแต่ละบุคคลไปสู่การเล่นดนตรีเป็นคณะ บทเพลงที่ใช้จะเป็นบันไดเสียง 5 เสียง (pentatonic scale) การซ้ำทวนของจังหวะ (ostinato) และสัญญาณมือ (handsigns) เป็นสื่อการสอนของวิธีการนี้ นอกเหนือไปจากเครื่องดนตรีของออร์พ ซึ่งพัฒนามาจากระนาดของอัฟริกา มีทั้งระนาดที่ทำด้วยไม้และโลหะ โดยมีขนาดต่าง ๆ กันตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ ใช้เล่นเป็นเสียงสูงในลักษณะเสียงโซปราโน ไปจนถึงเสียงต่ำของเสียงเบส (พรุทธ์ สุธงจิตต์ 2531: 28-29)

3. วิธีการของโคดาไล

โซลตาน โคดาไล (Zoltán Kodály 1882-1976) คีตกวีคนสำคัญของฮังการีซึ่งในระยะต่อมาได้ทุ่มเทกำลังกายและกำลังความคิดทั้งหมดให้กับการพัฒนาดนตรีศึกษาในประเทศฮังการีให้เป็นแบบแผนมาจนทุกวันนี้ วิธีการของโคดาไลได้ใช้สอนดนตรีให้เด็กชาวฮังการีทั่วประเทศมาตั้งแต่ 1945 จุดมุ่งหมายของวิธีการนี้คือ ต้องการให้ชาวฮังการีมีความรู้ทางดนตรี และสามารถอ่านและเขียนภาษาดนตรี (โน้ตดนตรี) ได้ในลักษณะเดียวกับการอ่านและเขียนภาษา

ฮังการี (ในปัจจุบันวิธีการของโคคายได้รับการดัดแปลงเพื่อใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก)

หลักการของโคคาย

โคคายมีความคิดว่า ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของ เด็กที่มีความสำคัญ และควรได้รับการพัฒนาในลักษณะเดียวกับภาษา หลักสำคัญของวิธีการนี้จึงได้แก่ การเริ่มสอนดนตรีให้กับเด็กตั้งแต่วัยเล็ก ๆ โดยใช้เพลงพื้นบ้านฮังการีเป็นหลัก เช่นเดียวกับประสบการณ์ทางด้านภาษา เด็กควรจะได้รับฟังดนตรีก่อนที่จะแสดง ออกในด้านการร้องหรือเล่น และหลังจากเด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ทางด้านดนตรีพอเพียง กิจกรรมทางด้าน การอ่านและเขียนภาษาดนตรีจึงจะ เริ่มสอน ได้วิธีการนี้เน้นการอ่านโน้ตเพลงโดยใช้สัญลักษณ์จากภาษาละติน (แบบซอล-ฟา) ประกอบกับสัญลักษณ์มือ

วิธีการของโคคาย

โดยการเน้นการร้องเพลงเป็นหลัก วิธีการของโคคายจึงมีลักษณะ เป็นระบบระเบียบ เป็นขั้นตอนอย่างมาก มิฉะนั้นเด็กจะไม่สามารถร้องเพลงได้ ถ้านำเพลงที่ยากเกินไปกว่าความสามารถของเด็กที่จะร้องได้มาใช้ วิธีการนี้จะ เริ่มต้นด้วยแนวคิดที่ง่ายและไม่ซับซ้อนก่อน ในระยะต่อมาแนวคิดที่ยากขึ้นและ ซับซ้อนมากขึ้นจึงเข้ามามีบทบาท กล่าวคือใช้หลักการของการเรียนจาก ส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ แม้ว่าวิธีการนี้จะใช้ขลุ่ย รีคอร์ดเดอร์ และเครื่องประกอบ จังหวะบางชนิดในการเรียนการสอนในขั้นต่อมา สิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญและวิธี การนี้ จะมุ่งเน้นการร้องเพลงเป็นหลัก กล่าวคือ การร้องเพลงให้ถูกต้องเสียง ไม่เพี้ยน ความถูกต้องในเรื่องของระดับเสียงและการร้องโดยแสดงออกซึ่ง อารมณ์จะได้รับการเน้นเป็นสำคัญ ลักษณะของตัวโน้ตในระบบ ซอล-ฟา และ สัญลักษณ์มือ จะนำมาใช้แทนระดับเสียงในการพัฒนาการร้อง เพลงเพื่อส่งเสริม พัฒนาการประสบการณ์การรับรู้ในด้านโสตประสาทและด้านการอ่านโน้ตเพลง

ในขณะที่วิธีการอื่น ๆ ที่พัฒนาขึ้นมาในยุโรป ใช้ระบบ โดยแทน C เท่านั้น วิธีการของโคคายจะให้โคเป็นเทคนิคเคลื่อนที่ไปตามระดับเสียงต่าง ๆ

ในบันไดเสียง เมเจอร์ และ ๗ ชั้น ลักษณะ เดียวกันกับบันไดเสียง ไมเนอร์
 ลักษณะที่ได้เปรียบเมื่อใช้วิธีการนี้คือ เด็กจะอ่านโน้ตได้คล่องแคล่วในทุบบันได
 เสียง เพราะในการเรียนการสอนตัวโคดาจะอยู่ตำแหน่งใดในบรรทัดหัวเส้นก็
 ได้ นอกจากนี้โคดาายังคิดค้นระบบเสียง และตัวโน้ตแสดงจังหวะขึ้น เพื่อใช้ในการ
 การพัฒนาเรื่องจังหวะ โดยเฉพาะ กล่าวคือ เมื่อเริ่มเรียนเกี่ยวกับจังหวะจะใช้
 ตัวโน้ตที่ไม่มีหัวยกเว้นตัวขาวและตัวกลม พร้อมทั้งกำหนดเสียงต่าง ๆ แทน
 จังหวะ เช่น

ตัวโน้ต	สัญลักษณ์ของโคดา	เสียง
		ทา
		ที ที
		ทา-อา
		ทา-อา-อา-อา

เพลงที่ใช้นั้นตอนเริ่มแรกจะคำนึงถึงช่วงกว้างของท่านอง เพราะ
 เด็กมีช่วงเสียงจำกัดและจะใช้เพลงที่อยู่ในบันไดเสียงห้า 5 เสียง หรือ
 เพนตาโทนิค คือประกอบด้วย โด เร มี ซอล ลา ส่วน ฟา และ ที จะกล่าวถึง
 ในระยะต่อมาเพราะสองระดับเสียงนี้เป็นครึ่งเสียงในบันไดเสียง เมเจอร์ ซึ่ง
 ยากสำหรับเด็กในการร้องเพลง ที่ใช้นั้นระยะแรกจึงเป็นเพลงง่าย ๆ ในระยะ
 ต่อมาเพลงยากและ เพลงอมตะ จะนำมาใช้สอนด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วิธีการสอนดนตรีทั้งสามนี้มีจุดมุ่งเน้นที่แตก
 ต่างกันออกไป ซึ่งทำให้วิธีการเรียนการสอนแตกต่างกันออกไปด้วยวิธีการของ
 ดาลโครซ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสดงออกและมีประสบการณ์ทางดนตรี โดยอาศัยกิจ
 กรรมทางด้านจังหวะ เป็นสื่อ วิธีการของออร์ฟ มุ่งเน้นกระบวนการทางความคิด
 สร้างสรรค์ และอิมโวลูชัน โดยอาศัย การเล่นเครื่องประกอบจังหวะส่วนวิธี
 การของโคดามุ่งพัฒนาความรู้ทางดนตรีโดยทั่ว ๆ ไป โดยอาศัยกิจกรรมทางการ
 ร้องเพลงเป็นหลักจากหลักการและวิธีการทั้งสามที่แตกต่างกันนี้ จึงเห็นได้ว่าผู้ที่
 จะนำวิธีการใดไปใช้ควรจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนดนตรีของตน
 เป็นหลักและนำเอาวิธีการที่เห็นว่าเหมาะสมมาปรับปรุงใช้ต่อไป

(ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2531: 29-30)

4. วิธีการของคาราโบ-โคน (The Carabo-Cone Method)

วิธีสอนดนตรีแบบสุดท้าย คือวิธีของคาราโบ-โคน (The Carabo-Cone Method) แมเดอลีน คาราโบ-โคน (Madeline Carabo-Cone) เป็นครูชาวอเมริกันสอนดนตรีอยู่ในนครนิวยอร์ก เธอวางพื้นฐานการสอนดนตรีด้วยการเคลื่อนไหวทางประสาท และส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนดนตรีสำหรับเด็กด้วยละครและการเล่นต่าง ๆ เป็นการสร้างความสามารถทางสติปัญญาของเด็กก่อนวัยเรียนจากประสบการณ์ มีการเรียนดนตรีในชั้นเรียนรายสัปดาห์โดยใช้เวลาเรียนประมาณ 1 ชั่วโมง ห้องเรียนประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางดนตรี เช่น เปียโน แผ่นโน้ตสากล สำหรับคิดภาพนิ่ง เป็นต้น เด็กจะต้องเข้าใจในความก้าวหน้าเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นทางดนตรีตามสมควร เธออ้างถึงเปียเจต์ (Piaget) เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กเล็ก ๆ ในเชิงรูปธรรม คือมองเห็นได้และสัมผัสได้ด้วยการเคลื่อนไหวทางประสาท เด็กในระดับเดียวกันสามารถแยกลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างไม้เรียวกับวงกลม แล้วโยงเข้าสู่การเรียนโน้ตสากลเป็นขั้นสุดท้าย โดยใช้เวลาเรียนแทนเส้นบรรทัด 5 เส้น และใช้ช่วงกลมแทนตัวโน้ตการเลื่อนโบนามีเรียวทั้ง 5 อัน อันล่างสุดใช้หัวเท้าสัมผัสไว้ ใช้หัวเข้า เหว โหล่และหัวสัมผัสกับอันบนถัด ๆ ไปครบ 5 อัน เป็นบรรทัด 5 เส้น ความแตกต่างที่ปรากฏจะทำให้เด็กในระดับเดียวกันใช้ความคิดรอบยอดขึ้นมา (สุนันท์ สุขเจริญ 2530 : 15)

โดยสรุปแล้ว แนวความคิดของนักการศึกษาทั้ง 4 ท่าน คือ คาลโครช, คาร์ล ออร์ฟ, โคคาย และคาราโบ-โคน สามารถดัดแปลงนำไปจัดกิจกรรมดนตรีหรือดนตรีศึกษาในทุก ๆ เนื้อหา และทุกระดับชั้นได้ เพราะทุกวิธีมุ่งที่จะให้ประสบการณ์ทางดนตรีแก่เด็ก โดยคำนึงถึงแนวคิดและทักษะดนตรีเป็นสำคัญ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล

งานวิจัยภายในประเทศ จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อนเลย แต่

อย่างไรก็ตามก็มีงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลซึ่งพอที่จะนำมากล่าวในที่นี้ได้ดังต่อไปนี้

ศุภลักษณ์ วสันตวงศ์ (2515: 75-77) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการจัดและดำเนินงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลของเอกชนกับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ พบว่า การจัดอาคารสถานที่สำหรับบริการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ได้จัดให้มีห้องดนตรีและการเล่นเป็นจังหวะร้อยละ 33.33 ส่วนการจัดห้องต่าง ๆ ให้นำใช้ร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเปล่าของพื้นที่ห้อง เช่น จัดห้องประชุม ห้องนอน และห้องดนตรีใช้ร่วมกัน ร้อยละ 13.33 จัดให้ห้องเรียนใช้ร่วมกับห้องดนตรี และห้องประชุม ห้องเรียน ห้องดนตรี ใช้ร่วมกัน ร้อยละ 6.67 เท่ากัน สำหรับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ ได้จัดให้มีห้องเรียนดนตรีและการเล่นเป็นจังหวะร้อยละ 40 จัดให้ห้องประชุม ห้องนอน และห้องดนตรีใช้ร่วมกัน ร้อยละ 20

พิชัย สันตภิรมย์ (2517: 108-109, 136) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อุปกรณ์การสอนของครูอนุบาลโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า อุปกรณ์การสอนวิชาขับร้องและดนตรี คือ ออร์แกน เปียโน กลอง ระฆังเหล็ก สามเหลี่ยม กรับพวง (กรับเขย่า) กรับรุ่งกริ่ง (ด้ามไม้ติดคาบโลหะ) ลูกชดเกราะ ระนาด (ไม้หรือโลหะ) โรงเรียนไม่มีใช้เลย ร้อยละ 47.80 มีเครื่องเล่นจานเสียง เครื่องเทปบันทึกเสียง กรับพวง (กรับเขย่า) และก้าโลลูกพรวน ร้อยละ 26.00 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนทั่วไปยังขาดแคลนอุปกรณ์วิชาขับร้องดนตรี ประมาณร้อยละ 74.00 อันเป็นอัตราที่สูงมาก

ศิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ (2520 : ง-จ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการใช้บทเพลงการสอน พบว่าครูประถมศึกษาต่างสังกัดส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บทเพลงประกอบการสอน มีคุณค่าควรนำมาใช้ประกอบการสอน ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่สอนนักเรียนร้องเพลงด้วยตนเอง ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการใช้บทเพลงประกอบการสอนคือ ครูทราบเนื้อร้องแต่ไม่ทราบทำนองเพลง หาบทเพลงประกอบให้เหมาะสมกับบทเรียนไม่ได้ หาแหล่งเพลงไม่ได้ และร้องเพลงไม่เป็น ส่วนที่เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยคือ ครูอายุที่จะร้องเพลงและนักเรียนไม่สนใจบทเพลงประกอบการสอน

สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ (2522: 35-36) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งพบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์จัดให้เด็กใน 1 สัปดาห์ ส่วนใหญ่คล้ายกันคือ เรียนหนังสือ ร้องเพลง และเล่นนิทาน เล่น นอน รับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่าง ผักสุกนิสสัยต่างๆ

วาสิ บรุณสิงห์ (2524: 139) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล พบว่า กิจกรรมเกี่ยวกับการร้องเพลง ฟังเพลง ทำท่าประกอบและทำจังหวะต่าง ๆ นั้น เป็น 1 ใน 3 กิจกรรมที่โรงเรียนทั้ง 3 สังกัดให้ความสำคัญมากที่สุด โดยเฉพาะในโรงเรียนรัฐบาลจัดกิจกรรมการร้องเพลง ฟังเพลง ถึงร้อยละร้อย ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเสียงของเครื่องดนตรี เช่น ตึง-ค้อย, เร้ว-ซ่า, แหลม-ทุ้ม, สั้น-ยาว ฯลฯ จัดน้อยที่สุดแต่จะจัดบ้างสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง โดยโรงเรียนส่วนใหญ่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์จัดรวม ๆ ให้แก่เด็กทั้งชั้น โรงเรียนประเภทสมาคมและมูลนิธิมักจัดให้แก่เด็กไม่แน่นอน แต่จัดตามความสะดวกของครูและการที่กิจกรรมนี้พบมากในโรงเรียนทั้ง 3 สังกัดตรงกัน ถึงเกินกว่า ร้อยละ 75 นั้น อาจเป็นเพราะว่า

1. ทุกฝ่ายรวมความถึงครู ผู้ปกครอง นักเรียนชอบและพอใจกิจกรรมนี้มาก
2. เป็นกิจกรรมที่ครูทำได้ไม่ยาก
3. ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบมาก
4. การลงทุนไม่สูงนัก
5. ผู้ปกครองนิยม

วิญญู ทรัพย์ะประภา (2525: ฉ-ช) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์มีความคิดเห็นว่ายู่ในเกณฑ์มากได้แก่

1. เอกสารและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ
2. วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์โดยเฉพาะ

3. แหล่งวิทยาการทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ภายในท้องถิ่น
4. วิทยาการหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกโรงเรียนที่จะเข้ามามีส่วนช่วยในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ของโรงเรียน
5. ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาดนตรีและนาฏศิลป์
6. สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ
7. ขาดครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนวิชา ดนตรีและนาฏศิลป์โดยเฉพาะ

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2530 : 84,100,114,118,120) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานครพบว่า โรงเรียนมีการจัดห้องดนตรีร้อยละ 47.72 มีครูพิเศษในวิชาดนตรีร้อยละ 70 มีการบริหารร่างกายประกอบจังหวะ เช่น กลอง ฯลฯ ร้อยละ 34.57 มีการบริหารร่างกายประกอบดนตรีต่าง ๆ ร้อยละ 72.84 มีการร้องเพลงร้อยละ 3.70 มีการใช้เพลงประกอบการสอนร้อยละ 84.62 และครูเห็นว่าควรจัดการสอนเปียโนเพิ่มให้กับนักเรียนร้อยละ 25

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2532: ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้เรื่องระดับเสียงของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีการรับรู้เรื่องระดับเสียงแล้ว เด็กร้อยละ 94.7-98.7 สามารถร้องระดับเสียงต่าง ๆ ทั้ง 5 ครั้งได้ถูกต้อง มีเด็กชายเพียงคนเดียวไม่สามารถร้องระดับเสียงทั้ง 5 ครั้งได้เลยเด็กทั้งสามกลุ่มอายุมีการรับรู้เรื่องระดับเสียงไม่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมทางบ้านของกลุ่มประชากรมีเครื่องดนตรีทุกคน ประชากรจำนวนร้อยละ 82.60 มีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี ชอบร้องเพลงหรือฟังเพลง ประชากรร้อยละ 16 ไม่ชอบฟังหรือร้องเพลง มีความสนใจในการเล่นของเล่นมากกว่า เด็ก 1 คน (ร้อยละ 1.4) ไม่ออกความเห็น

ชูลี ช่วยเอื้อ (2532 : 176,179,181,183) ได้ศึกษาเรื่องการใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า จัดกิจกรรมเพลง ละคร ดนตรีเพื่อเสริมประสบการณ์เด็กร้อยละ 1.93 จัดห้องดนตรีโดยเฉพาะร้อยละ 1.45 มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะร้อยละ 98.34 จัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระตามจินตนาการ มีการใช้จังหวะเพลงและดนตรี ร้อยละ 74.35 จัด

กิจกรรมเกี่ยวกับดนตรี การร้องเพลง การฟังนิทานและเรื่องราวท้องฟ้าคลั่งจ้อง ร้อยละ 85.76 จัดกิจกรรมการร้องเพลง ร้อยละ 84.43 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับ ดนตรี จังหวะและการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ ร้อยละ 81.79 ครูสอนดนตรี ร้อยละ 29.14 มีมุมดนตรีในห้องเรียน ร้อยละ 57.28

ขวัญใจ ฮีลีย์ (2533 : 93) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของดนตรี ศึกษาในประเทศไทยพบว่า ต้องการให้จัดการเรียนการสอนให้ต่อเนื่องตั้งแต่ ระดับอนุบาล ปฐมวัยให้ต่อเนื่องให้เนื้อหาแต่น้อยแต่ต่อเนื่องสม่ำเสมอในทุกระดับ จากข้อสรุปของงานวิจัยเหล่านี้พอจะกล่าวได้ว่า งานวิจัยภายใน ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดนตรีนั้น ได้ศึกษากันเพียงแต่วงกว้างๆ เท่านั้น คือการจัดมุมดนตรี อุปกรณ์และเครื่องดนตรี ห้องดนตรี การสอนร้องเพลง ฟังเพลง ทำท่าประกอบและทำจังหวะต่าง ๆ และมีงานวิจัยส่วนน้อยที่ได้ศึกษาถึง กิจกรรมดนตรีอย่างลึกซึ้ง ซึ่งสามารถนำไปใช้สอนดนตรีหรือจัดกิจกรรมดนตรีให้กับ เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาวิจัยในต่างประเทศ

ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอเสนองานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเรียงตาม ลำดับเนื้อหา ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านดนตรีของนักเรียนอนุบาล
2. การจัดโปรแกรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล
3. การสร้างสรรค์ด้านดนตรีของนักเรียนอนุบาล

1. พัฒนาการทางด้านดนตรีของนักเรียนอนุบาล

ในต่างประเทศมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านดนตรีไว้หลาย ท่านด้วยกัน เช่น ซีมอน (Simons 1962: 1734 A) และอัลฟอร์ด (Alford 1971 : 222-227) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็กฝาแฝด และ เด็กธรรมดาได้ข้อสรุปว่า "การเรียนรู้ดนตรีพัฒนาไปตามวัยของเด็ก และ สภาพแวดล้อมทางดนตรี ระดับการเรียนรู้ของเด็กฝาแฝดและเด็กธรรมดาไม่มีความแตกต่างกัน จากผลสรุปกล่าวได้ว่า การเริ่มเรียนดนตรีในเด็กก่อนวัยเรียน

สามารถพัฒนาการ เรียนรู้ดนตรีของเด็กได้ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางบ้าน และทางโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านดนตรีของเด็กด้วย เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมนี้มัวร์ (Moore 1974:6689 A) และ เจอร์กินส์ (Jerkins 1977 : 7015 A) ได้ศึกษาไว้และได้ข้อสรุปชัดเจนเป็นข้อยืนยันข้อสรุปข้างต้นได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มาจากสังคมหรือบ้านที่มีดนตรีผสมผสานอยู่จะมีความสนใจดนตรีที่ตนได้ยินได้ฟัง จากข้อสรุปนี้จึงเป็นการสมควรที่ทางบ้านและโรงเรียนควร จัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับดนตรีเพื่อสร้างเสริมให้เด็กสนใจและพร้อมที่จะเรียนรู้ดนตรี

ซี (Zee 1976: 14-21) นอร์ตัน (Norton 1978: 7207 A.) โฟลซ์ (Flohr 1980 : 5355) ศึกษาการเรียนรู้นิเทศศาสตร์โดยวิชาชีพพัฒนาการของ Piaget พบว่าการเรียนรู้เพื่อแยกแยะเสียงเป็นผลจากการสอนมากกว่าผลทางด้านพันธุกรรม เด็กสามารถเรียนรู้แนวคิดต่าง ๆ ด้านดนตรีได้โดยใช้กิจกรรมทางด้านการเล่นไหว และการใช้ภาษาท่าทาง แม้ว่าเด็กจะมีความเข้าใจและแสดงออกทางด้านภาษาไม่ดีพอก็ตาม นอกจากนี้ยังสรุปอีกว่าดนตรีเป็นส่วนช่วยสร้างเสริมการเรียนรู้อีกเกี่ยวกับการแยกแยะทางด้านการฟัง การเห็น และการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมของเด็กวัยนี้ด้วย จากผลการศึกษาทว่าทักกล่าวได้ว่าหลักและวิธีการของคาลโครช ออร์ฟ และ โคคายท์กล่าวมาแล้วนั้นเป็นหลักและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้นิเทศศาสตร์ของเด็กก่อนวัยเรียน และการนำทฤษฎีพัฒนาการของ เปียเจต์มาเป็นแนวการจัดกิจกรรมดนตรีเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีได้

พัฒนาการเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่อง เสียง, จังหวะ, ระดับเสียง และเสียงประสาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานดนตรีในเด็กก่อนวัยเรียนเป็นหัวข้อที่หลายคนให้ความสนใจศึกษา จากการศึกษาของบอร์ดแมน (Boardman 1954:1245 A.) เทเบล (Taebel 1974 : 170-183) ลูคส์ (Loucks 1975:5448 A) สก็อต (Scott 1977 : 3133 A) เจ็ทเทตส์ (Jetters 1978 : 97-110) เคลดเดอร์แมน (Kladerman 1979: 3177) เรนโบว์ (Rainbow 1981: 66-68-69-73) และเว็บสเตอร์ และชเลนทริช (Webster, Schlenrich 1982: 151-161) สรุปผลได้ว่าเด็กวัย 5 ขวบ

สามารถเคลื่อนไหวสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี และสามารถที่จะร่วมกิจกรรมเข้า
จังหวะหรือการเคลื่อนไหวประกอบดนตรีได้ดีกว่าเด็กวัย 4 ขวบ อย่างเห็นได้
ชัดเจน อย่างไรก็ตามเด็กวัย 4 ขบยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวที่เปลี่ยน
โดยทันทีเช่น วิ่งและหยุด เดินและกระโดด หมุนตัวและหยุดหมุน เด็กสามารถใช้
การเคลื่อนไหวแสดงถึงจังหวะและอารมณ์เพลงที่เปลี่ยนไปได้ ลักษณะของเพลง
และเครื่องแต่งกายช่วยให้เด็กมีการสนองตอบต่อดนตรีอย่างเป็นเรื่อง เป็นราวดี
ขึ้น สามารถรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถฝึกหรือเล่นเครื่องดนตรี
ตามที่ครู หรือผู้สอนบอกได้ นอกจากนี้ยังมีการสนองตอบต่อดนตรีด้วยการ
สร้างสรรค์ท่าทางไปตามจังหวะหรือลักษณะของดนตรีที่เปลี่ยนไปได้ เช่น เร็ว -
ช้า,หนัก-เบา, ดัง-ค่อย,สั้น-ยาว โดยการเคลื่อนไหวคนเดียว เป็นคู่ และเป็น
กลุ่มได้ การใช้เสียงพูดหรือเสียงร้องเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องจังหวะเป็นสิ่งที่
เหมาะสมสำหรับวัยนี้ด้วยเช่นกัน

เกี่ยวกับด้านเสียง เด็กวัยนี้สามารถเริ่มแยกแยะเสียงต่าง ๆ รอบ ๆ
ตัวได้แล้ว เสียงเครื่องดนตรีบางชนิดเด็กสามารถจดจำได้ เช่น เสียงเปียโน
เสียงของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าประเภทเครื่องสาย และพวกกลอง
สำหรับเรื่องระดับเสียง เด็กเริ่มรู้ถึงความแตกต่างของระดับเสียงแล้ว แต่ยังไม่
สามารถจดจำระดับเสียงต่าง ๆ ได้อย่างถ่องแท้ เพียงพอตอบได้ว่าเป็นเสียงสูง
กว่า ต่ำกว่า เป็นต้น และสำหรับเสียงประสานเด็กยังไม่สามารถรับรู้ได้
(ฌูรท์ สุธจิดต์ 2531:154-156)

แคสสัน, เชอรีน จี. (Kasson, Cheryl G. 1986:3307) ได้ทำ
วิจัยเรื่องการแสดงอารมณ์ของเด็กในการเต้นรำ : การศึกษาปรากฏการณ์
ประสบการณ์ การบรรยาย พฤติกรรม พบว่า การเปรียบเทียบข้อมูลจากการ
วิเคราะห์ทั้ง 3 ครั้ง แสดงให้เห็นว่าทั้งเด็กและนักวิจัยบรรยายถึงกิจกรรมการ
เต้นรำในลักษณะที่เป็นการเคลื่อนไหวที่มีความเฉพาะเจาะจง คุณภาพของการ
เคลื่อนไหว รูปร่างของร่างกาย เสียง การแสดงสีหน้า และปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
เพื่อนร่วมชั้น ฉะนั้นสรุปได้ว่า การบรรยายปรากฏการณ์จะสมบูรณ์ดีกว่าความคิด
เห็นเฉพาะของแต่ละกลุ่ม ครูจึงควรพิจารณาว่าการเต้นรำเป็นกิจกรรมทางการ
ศึกษาพื้นฐานที่สามารถทำให้อื่น ๆ ประสบผลสำเร็จได้

รุทโควสกี, โจแอนน์ (Rutkowski, Joanne 1986:2072) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของช่วงเพลงที่จำกัดต่อการใช้เสียงร้องเพลงและความกดดันทางด้านดนตรีเชิงพัฒนาการของเด็กอนุบาล (ประถมศึกษา, ก่อนวัยเรียน) พบว่า การสอนดนตรีสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละ 30 นาที เป็นเวลา 15 สัปดาห์ อาจไม่เพียงพอสำหรับเด็กอนุบาล หลักสูตรที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพ ความแตกต่างทางเพศมีเพียงเล็กน้อย พฤติกรรมและเจตคติของครูอาจมีบทบาทสำคัญในการใช้เสียงของนักและพัฒนาการทางด้านความกดดันทางดนตรีและด้านการใช้เสียงร้องเพลงมีความสัมพันธ์กันน้อย

เบ็ดโซล, เอลิซาเบธ แอนน์ (Bedsole, Elizabeth Ann 1987:1688) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงบรรยายเกี่ยวกับความสามารถทางดนตรีของเด็กอายุ 3 และ 4 ปี พบว่าเด็กทั้งสองกลุ่มอายุทำการเดาเกี่ยวกับการทดสอบ up-down เด็กอายุ 4 ปี มีคะแนน สูงกว่า เด็กอายุ 3 ปี เกี่ยวกับการทดสอบการปรบมือ การเล่นเครื่องดนตรี และการร้องเพลง จำนวนของเด็กที่ได้คะแนนสูงกว่าโอกาสที่ตั้งไว้ 60% ของการศึกษาทั้ง 2 ตัวเลือกคือ ความแน่นอนของจังหวะ, 1 คนจากแต่ละกลุ่มอายุ; high-low, 3 ปี 7 คน และ 4 ปี 6 คน ; up-down ,3 ปี 4 คน และ 4 ปี 3 คน ; fast-low ,3 ปี 1 คน และ 4 ปี 5 คน; strong-weak, 3 ปี ไม่มีและ 4 ปี 5 คน ; ปรบมือ, 3 ปี 9 คน และ 4 ปี 15 คน; การเล่นเครื่องมือ ,3 ปี 3 คน และ 4 ปี 14, คน; การร้องเพลง, 3 ปี 6 คน และ 4 ปี 10 คน; การปรบมือ ดูเหมือนว่าจะเหมาะสมสำหรับทั้ง 2 กลุ่มอายุ ส่วนการเล่นเครื่องมือและการร้องเพลงเหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 4 ปี

ไฮช, ลินดา ร็อคเวลล์ (High, Linda Rockwell 1987:3067) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของยุทธวิธีการสอนเกี่ยวกับจังหวะที่กำหนดต่อทักษะการแสดงเกี่ยวกับจังหวะของเด็กอนุบาล พบว่า การคบบมือง่ายกว่าการเดินเล็กน้อยสำหรับกลุ่มทดลอง แต่สำหรับกลุ่มควบคุมการคบบมือและการเดินมีคะแนนเหมือน ๆ กัน จากคะแนน RCAT ในการทดสอบหลังผลการทดลองต่อทักษะการแสดงออกเกี่ยวกับจังหวะมีนัยสำคัญ ($p = .0001$) กลุ่มทดลองมีการพัฒนาดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

อย่างมีนัยสำคัญ ผลของเพศ การเตรียมการเคลื่อนไหวร่างกาย และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่มีนัยสำคัญ

จากข้อสรุปของงานวิจัยเหล่านี้พอจะกล่าวได้ว่าพัฒนาการทางด้านดนตรีของนักเรียนอนุบาลจะดีขึ้นได้ก็ด้วยสภาพแวดล้อมที่บ้านและทางโรงเรียน ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมาก ทั้งจากการนำทฤษฎีพัฒนาการของ เปียเจต์มาเป็นแนวการจัดกิจกรรมดนตรีด้วย เพื่อเด็กจะได้มีพัฒนาการเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่อง เสียง จังหวะ ระดับเสียงและเสียงประสานได้อย่างเหมาะสม

2. การจัดโปรแกรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาล

แมคโดเวล (Mcdowell 1974:2029 A) และโฟลชร์ (Flohr 1981 : 219-233) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ดนตรีได้ข้อสรุปว่า การจัดโปรแกรมดนตรีสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ควรเป็นโปรแกรมการเรียนที่ต่อเนื่อง เป็นระยะเวลายาวนาน ถ้าต้องการให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรี ทั้งนี้ เป็นเพราะการเรียนรู้ดนตรีของเด็กก่อนวัยเรียนเป็นไปนลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ทีละเล็กทีละน้อย การจัดโปรแกรมดนตรีเพียงระยะเวลาสั้นจะไม่ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีแต่อย่างใด ดังนั้นจึง เป็นการดีถ้าโรงเรียนจะจัดโปรแกรมดนตรีตลอดระยะเวลาที่เด็กเรียน และควรสอดแทรกกิจกรรมด้านดนตรีไว้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การให้เด็กมีกิจกรรมด้านดนตรีอย่างสม่ำเสมอยิ่งช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาโดยเฉพาะการเรียนรู้ศัพท์ พัฒนาการด้านร่างกาย และช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ได้ เนื่องจากเนื้อเพลงที่นำมาร้องมักจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิชาวิชาหนึ่งเสมอ เช่น เกี่ยวกับสัตว์ ต้นไม้ สังคม หรือแม้แต่คณิตศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษาของ สมิท (Smith 1968) ได้ข้อสรุปว่าการที่เด็กก่อนวัยเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้านดนตรี และมีผลสัมฤทธิ์สูงนั้นเด็กเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางดนตรีเพิ่มขึ้นเมื่อไปอยู่ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้เรียนรู้ดนตรีในขณะศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ดนตรีในเด็กก่อนวัยเรียนจึงเป็นประสบการณ์ที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2531 : 155)

บอนนี่, จอห์น ทักเนสส์ (Bonney, John Tuckness 1980-1984: 113) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงบรรยายเกี่ยวกับดนตรีศึกษา ใน school district ขนาดเล็กในมลรัฐ วอชิงตัน และ โอเรกอน พบว่า สภาพทั่วไปที่เป็นอยู่ในเรื่องดนตรีศึกษาในบรรดาโรงเรียนที่กำหนดขนาดไว้ปัญหาทั่วไปที่โรงเรียนขนาดเล็กมีร่วมกันคือ (1) แนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับเรื่องวงดนตรีที่มีการผสมวงขนาดใหญ่ (2) แนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการแสดงต่อสาธารณะ (3) การขาดพัฒนาการเรื่องการผสมวงดนตรีขนาดเล็ก (4) การขาดการพัฒนาและการใช้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับดนตรีศึกษา (5) การขาดการให้ความสำคัญกับการอบรมก่อนเข้าทำงานเพื่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องดนตรีศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็กและ (6) การขาดการพัฒนาการสอนเกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องสาย

ทาร์โนซากิ, ซูซาน แมรี (Tarnowski, Susan Mary 1986:2941) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการสอนด้วยวิธีเดี่ยวและการสอนด้วยวิธีการหลายวิธีที่มีต่อความถูกต้องแม่นยำในการร้องเพลงของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า การสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการเล่นของเด็ก โดยผ่านทางดนตรี และ เพลง เป็นรูปแบบหนึ่ง ที่มีเหตุผลเห็นได้ชัดที่สุดของการแสดงออกทางด้านดนตรี ธรรมชาติของเพลงเปลี่ยนวุฒิภาวะของเด็กซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการของความสามารถทางพุทธิปัญญา การปรากฏออกมาของเพลงที่เป็นมาตรฐานในการสร้างวัฒนธรรมเข้าในความทรงจำของเด็กแสดงให้เห็นถึงความตระหนักมากขึ้นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ใช้ในการสร้าง เพลง เหล่านั้นผลที่ได้จากผลการวิจัยพบว่าการวิเคราะห์ไม่แสดงให้เห็นความแตกต่างของการมีนัยสำคัญที่เป็นผลของการทดลองและอายุเมื่อ วิเคราะห์ความแปรปรวนต่อไปกับคะแนนเฉลี่ยพบว่ามีผลของอายุอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้นี้แสดงว่ามีความเป็นไปได้ที่อายุอาจมีอิทธิพลต่อตัวแปรจำนวนข้อความ วรรคตอน และ จังหวะ การถอดเทปเพลงและข้อมูลเกี่ยวกับช่วงของการร้องและระดับเสียง เมื่อเริ่มต้นก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

สตีเฟนส์, เดโบราห์ โอแมนสัน (Stevens, Deborah Omanson 1987:864) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างแบบทดสอบวัดความถนัดทางดนตรีสำหรับ

เด็กเล็ก พบว่า แบบทดสอบความถนัดทางดนตรีฉบับปรับปรุงมีทั้งความตรงและเชื่อมั่นได้ ความเชื่อมั่น Test-retest มีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง .91 ถึง .93 มีอำนาจจำแนกระหว่าง เด็กที่มีความสามารถเฉพาะตัวสูง มีความสามารถเฉพาะตัว และไม่มีความสามารถเฉพาะตัว จากการวิเคราะห์ปัจจัยของแบบทดสอบพบว่า ร้อยละ 78 ของความแปรปรวนของคะแนนการทดสอบมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัย 1 ตัว ซึ่งเป็นปัจจัยของความถนัดทางดนตรี

เลวินอวิทส์, ลิลี มุห์เลอร์ (Levinowitz, Lili Muhler 1987:863) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาทดลองเกี่ยวกับผลเชิงเปรียบเทียบของการร้องเพลงโดยใช้คำและโดยไม่มีคำที่มีต่อเด็กในระดับอนุบาล และในระดับ 1 พบว่า (1) การฟังของเด็กเล็กที่มีความถนัดทางดนตรีเชิงพัฒนาการในระดับต่ำได้รับผลดีขึ้น จากการสอนเพลงโดยการมีคำและโดยไม่มีคำ (2) ไม่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการสอนเพลงแบบใดใน 3 แบบดีกว่ากัน สำหรับการพัฒนาการฟังของเด็กที่มีความถนัด ทางด้านดนตรีเชิงพัฒนาการในระดับสูง (3) ไม่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการสอนเพลงแบบใดใน 3 แบบดีกว่ากันสำหรับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการร้องเพลงของเด็ก

จากข้อสรุปของงานวิจัยเหล่านี้พอจะกล่าวได้ว่าการจัดโปรแกรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลควรเป็นโปรแกรมที่ต่อเนื่อง เป็นระยะเวลายาวนานและสอดแทรกกิจกรรมด้านดนตรีไว้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นการสอนดนตรีด้วยวิธีการหลายวิธีจะเป็นผลดีต่อตัวเด็กเอง เช่น การสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการเล่นของเด็กโดยผ่านทางดนตรีและเพลง

3. การสร้างสรรค์ด้านดนตรีของนักเรียนอนุบาล

ฟลอฮอร์ (Flohr 1981: 219-233) และ ฟิฟฟิลด์ (Fifield 1980 : 977 A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ด้านดนตรีได้ข้อสรุปว่า การสร้างสรรค์ด้านดนตรี มิใช่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เด็กควรได้รับการสร้างและเสริม กิจกรรมเพื่อการสร้างสรรค์อาจจะจัดรวมอยู่ในกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ เช่น การร้องเพลง และให้ลองสร้างสรรค์การร้องขึ้นมาโดยใช้นว

ที่เพิ่มร้องไป หรืออาจจะ เป็นกิจกรรมการสร้างสรรค์โดยเฉพาะ เช่นให้เด็กลอง
สร้างสรรค์เครื่องดนตรี รูปแบบจังหวะ หรือแต่งเพลงขึ้นมา เป็นต้น

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นชัดเจนว่าการเรียนการสอนดนตรีของเด็ก
ก่อนวัยเรียนควรจะสอดแทรกกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งนอก
จากจะทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังเป็นการทำให้เด็กมีความเข้าใจ
เกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรีมากยิ่งขึ้น เช่นเรื่องจังหวะ เสียงสูงต่ำ
ความดัง-ค่อย เป็นต้น (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2631: 157)

วอลด์, จอห์น เนอร์เบอร์ก (Vold, Joan Norburg 1986:
3352) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาทางดนตรีในเด็กอนุบาล
และการเปรียบเทียบกับลักษณะอื่น ๆ ของพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ พบว่า การ
วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางดนตรีในเด็กสามารถสร้างขึ้นได้ พบ
ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $p < .05$ ระหว่างการแก้ปัญหาทาง
ดนตรีกับการคิดอย่างสร้างสรรค์โดยผ่านการกระทำและการเคลื่อนไหว พบ
ความสัมพันธ์เชิงบวกที่น้อยกว่าระหว่างพฤติกรรมสร้างสรรค์ในชั้นเรียนกับ
คะแนนการวัดการคิดอย่างสร้างสรรค์ในการกระทำและการเคลื่อนไหว

จากข้อสรุปของงานวิจัยเหล่านี้พอจะกล่าวได้ว่าการสร้างสรรค์ด้าน
ดนตรีของนักเรียนอนุบาลเป็นการทำให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบ
ต่าง ๆ ทางดนตรีมากยิ่งขึ้นโดยครูจะต้องเตรียมกิจกรรมดนตรีให้เด็กได้รับการ
สร้างสรรค์ และ เสริมการสร้างสรรค์ขึ้นมาจากตัวเด็กเองด้วยวิธีการจัดกิจกรรม
หลาย ๆ วิธี

* ผลงานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศได้ข้อสรุปที่เด่น
ชัดว่าดนตรีเป็นประสบการณ์ที่ควรจัดให้กับเด็กก่อนวัยเรียนเพราะจะช่วยทำให้เด็ก
มีพัฒนาการทางด้านดนตรีที่เป็นรากฐานในการศึกษาดนตรีในชั้นสูงต่อไปอย่างมี
ประสิทธิภาพได้นอกจากนี้ดนตรียังมีคุณค่าในการพัฒนาความมีสุนทรีย์ ความซาบซึ้ง
และพัฒนาการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ อีกด้วย

เมื่อดูจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมดนตรี
สำหรับนักเรียนอนุบาล โดยเฉพาะผู้จัดเตรียมคือครูระดับอนุบาลร่วมกับผู้บริหาร
มิใช่ เป็นสิ่งที่ทำได้โดยง่าย เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อนยิ่ง

กว่าจะสามารถจัดกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับวัยอนุบาลเพื่อก่อให้เกิดผลดี
สมบูรณ์และได้พัฒนามาตรฐานการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนอนุบาลซึ่งย่อม
จะส่งผลถึงการจัดการศึกษาของชาติบ้านเมืองในระดับสูงขึ้นไปที่จะรับช่วงต่อจาก
กันอย่างต่อเนื่องประเทศไทยจึงจะได้รับพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญใน
การพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต